GAZETA KRAKOWSKA

Nro 42.

z KRAKOWA dnia 27 MAJA 1829 ROKU we SRODĘ.

— *Z Krakowa.* —

Dnia 23 Maja wyiechali ztąd do Warszawy iako deputowani JJWW. X. Łętowski Senator, Kanonik Katedralny Krakowski, i Jacek Mieroszewski Sekretarz jeneralny Senatu, dla złożenia naypowinnieyszego Hołdu uszanowania Nayiaśnieyszemu Cesarzowi Wszech Rossyi i Królowi Polskiemu Mikołajowi I. Opiekunowi Rzeczypospolitey Krakowskiey, w Imieniu Senatu Rządzącego.

Z Petersburga d. 20 Kwietnia D. K.

Wiadomości od czynnego Woyska

z dnia 12 Kwietnia.

Przy spuszczeniu na rzekę Dunay wystawionych na rzece Arzysie statków płaskich i dopływaniu z niemi do Koralaszu, odznaczyli się męztwem i nieustraszonością szczególniey, pułku Archangielgrodzkiego Major Guthart i tegoż pułku podporucznik Fedorów, chorąży Suzdalskiego pieszego pułku Kałabucki, i komendy ochotników Kapitan Bugokley. Officerowie ci pod dowództwem Majora Gutharta, znayduiąc się na łódkach, w przedniey straży naszych statków, rekognoskowali wyspy Dunaiu, około których przebywać wypadało, gdy w tem pokazały się nieprzyiacielskie statki. Uderzyli na nie z ochotnikami, których przy sobie mieli, zabrali ieden, zatopili drugi trafnemi wystrzałami z dział, ustawionych na statkach płaskich. Dnia 30go Marca Turcy przeprawili się w trzech oddziałach na lewy brzeg Dunaiu do Małey Wołoszczyzny, niedaleko wsi Cyganeszt, Dessy i Rastu. W dwóch pierwszych mieyscach odparci zostali bez żadney z naszey strony straty. W Dessie podczas żywey utarczki z Kozakami, którzy się znaydowali na forpoczcie, Turcy stracili do 15 ludzi w zabitych i rannych; nam ubili trzech Kozaków. Uderzenie nieprzyiaciela na wieś Rastu, było ważnieysze; około 500 ludzi, przybyłych z przeciwległey wsi Tureckiey na 16 łódkach, dostało się na brzeg i ruszyło ku Rastu, lecz dowódca pieszey kompanii Tobolskiego pułku Porucznik Pawłowski, utworzywszy z kompanii z 130 ludzi złożoney, niewielki czworobok, poszedł naprzeciw nieprzyiaciela i męztwem swoiem odparł kilka attaków, dał ognia i zmusił Turków do ucieczki. W czasie tey akcyi zginęło 41 Turków, a 22 dostało się do niewoli; pomiędzy ostatniemi znayduie się dowódca oddziału Tureckiego Hassan-Effendi, Imam meczetu Łomskiego. Puruczn̄ik Pawłowski ścigał Turków do sa-

znych statków, zabrał im ich 4, a 6 zatonęło z ludźmi z wielkiego ciężaru. Z naszey strony zginęli 1 podofficer, oraz dway żołnierze; rannych mieliśmy 25 ludzi.

Podług ostatnich doniesień do dnia 6go Kwietnia od dowodzącego Sizopolskim oddziałem Jenerała Wachtena, nieprzyiaciel nie przedsiębrał nic przeciw temu stanowisku. Założenie dwóch redut zabezpieczy tę kończącą się twierdzę.

Inwalid Ruski umieścił następuiące anekdoty woienne: — "Podczas szturmu do twierdzy Kale, Kapelan 10go pułku strzelców Chocewicz, szedł do samych wałów z krzyżem w ręku przed kompaniią do szturmu przeznaczoną. Pobudzaiąc woysko do posłuszeństwa i odwagi to namową, to własnym przykładem, szanowny ten pasterz wkrótce cieszył się korzyścią usiłowań swoich; iakoż mężno wpadnienie żołnierzy naszych wewnątrz twierdzy, pozwoliło mu wrócić do spokoynych zatrudnień powołania Kapłańskiego, do uczynienia ostatniey chrześciiańskiey usługi poległym w boiu. W czasie tegoż szturmu cyrulik pułku artylleryi konney kompanii 26stey Kowalenko, szedł za pierwszym rzędem naypierwey na stok, daley w rów, nakoniec przez szańce do samey warowni. Nieodstępnie towarzysząc potykaiącym się żołnierzom, mężny Kowalenko w śród wrzawy bitwy pod gradem kul, pierwsze czynił posługi ranionym, ułatwiał im sposobność doyścia na mieysce opatrywania ran przeznaczone, i bardzo wielu uratował od upływu krwi. Gdy zapalono na Dunaiu Turecką flotyllę Systowem, podofficer Moskiewskiego dragońskiego pułku Kleron, wpadł z innemi ochotnikami na Turecką redutę, i sam ieden wskoczywszy w nią, postrzegł Tureckiego artyllerzystę, iak iuż lont przykładał do działa wymierzonego przeciwko szeregowi naszych żołnierzy. Kleron rzucił się na działo i wyrwawszy lont z ręki Turka, ocalił od zguby licznych towarzyszów.,,

---

Krótkie opisanie Rossyyskiego Teatru Woyny w Turcyi Europeyskiey.

(Dokończenie.)

Ważnieysze mieysca ufortyfikowane w tym teatrze woyny są następuiące:

(a *Mieysce ufortyfikowane nad Dunaiem, od zachodu na wschod:*

Nikopol, wielkie miasto, maiące 20,000 mieszkańców, na prawym brzegu Osmy wpadaiącey tu do Dunaju, i przeciw uyścia Wołoskiey Ałuty, w odległości około 104 mil od Stambułu. To miasto iest otwarte i nie może się długo utrzymywać. Kilka szańców na wzniosłym przygórku, u spodu którego zbudowane miasto, stanowi całą iego obronę. Prócz tego znayduie się tu ieszcze na wierzchołku wzgórza zamek warowny z dwiema bramami, od którego poprowadzony iest mur do samego Dunaju. Ten zamek broni przeprawy przez Dunay. — W roku 1810 poddał się Rossyianom przez kapitulacyią.

Turno twierdza przeciw Nikopolu, na lewym brzegu Dunaju, przy uyściu Ałuty. (Wzięta przez Rossyian na początku teraźnieyszey kampanii.)

Sistow znaczne i ufortyfikowane miasto, na prawym brzegu Dunaju, ma 4000 domów, 20,000 mieszkańców i zamek warowny. W roku 1810 poddało się przez kapitulacyią, bez żadnego oporu.

Ruszczuk, naywiększa twierdza Turecka nad niższym Dunajem, w tem mieyscu, gdzie doń wpada rzeka Łom. To miasto ma 1 milę obwodu, 6000 domów i 30,000 mieszkańców, po większey części Bułgarów Chrześcian. Jest ufortyfikowane na wzór wszystkich twierdz Tureckich. Domy stoią od-

dzielnie, pośrodku dziedzińców, otoczonych wysokim mocnym murem czyli wałem ziemnym i żywym płotem, stanowiąc każdy, iakby osobną twierdzę. Ruszczuk zdobyty był przez oręż Rossyyski w roku 1810, po nader zaciętym oporze.

Żurża, przeciw Ruszczuka, nad Dunajem, nie tak znaczące miasto, ale takieyże obszerności i dobrze ufortyfikowane, ma 18,000 mieszkańców i cytadellę na wyspie Sł bozii, z którą się łączy za pośrednictwem mostu. Tegoż czasu, co i Ruszczuk, poddało się Rossyianom.

Turtukay, na prawym brzegu Dunaju, z dobremi fortyfikacyiami. W roku 1809, po krótkiem oblężeniu był wzięty przez woyska Rossyyskie.

Sylistrya, o 22 mil od Ruszczuka, a 102 od Stambułu, miasto warowne i zaledwo w czem Ruszczukowi ustępuiące, ma 4000 domów i 22,000 mieszkańców. W roku 1810 poddało się Rossyianom po pięciodniowem oblężeniu. W czasach nowszych nadzwyczaynie zostało ufortyfikowanem przez Turków.

Hirsowo, z 4000 mieszkańców, mało znaczące miasteczko na prawym brzegu Dunaju. W roku 1809, bez żadnego prawie oporu poddało się naszemu orężowi.

Braiłów, ważne i nader warowne miasto, naprzeciwko Matczyna, na lewym brzegu Dunaju, przy uyściu doń rzeki Seret ma 20,000 mieszkańców, port i bardzo mocny zamek. Braiłów był iuż dwa razy zdobyty zwycięzkim naszym orężem: w roku 1809 i w przeszłey kampanii, obadwa razy po bardzo zaciętym oporze.

Galac, na lewym brzegu Dunaju, między uyściami rzek: Sereta i Prutu, z 5000 mieszkańców, chociaż iest miastem otwartem iest znaczącem dla tego, iż ma port i zwyczayne mieysce przeprawy przez Dunay, w czasie woien Rossyi z Turcyią.

Matczyn, nie wielkie ufortyfikowane miasto z dwoma mocnemi zamkami, na prawym brzegu Dunaju, naprzeciwko Galaca, i przez to iest bardzo ważnem, że odgradza przeprawę przez Dunay, od strony Galaca.

Isakczy, na wschód od Matczyna, nie wielka twierdza, z zamkiem na prawym brzegu Dunaju.

Tulcza, twierdza ieszcze daley na wschód, na prawym brzegu Suliny, odnogi Dunayskiey. Jest tu pierwsza stacyia Turecka, 4 mile od Izmaiłowa, która leży na lewym brzegu samey północney odnogi Dunaju.

(Cztery te ostatnie miasta zdobyte zostały przez Rossyian, na samym początku przezłey kampanii).

b) *Mieysca ufortyfikowane wewnątrz tego teatru woyny.*

Bakatag, o 6 mil od Tulczy, nad iezioorem Bamzinem, ma 10,000 mieszkańców, i nie iest właściwie twierdzą, lecz tylko miastem obronnem błotami. (*)

Bazardzik, miasto warowne nad rzeką Dobrudmie, która tu płynie u spodu wyżey wspomnioney odnogi gór i wpada do Dunaju, iest w niewielkiey odległości od Rassewaty. W roku 1810 Seraskier Pehliwan Baba Basza, ieden z naylepszych i naywalecznieyszych wodzów Tureckich, obrał tę pozycyią w 5000 jazdy, celem wstrzymania Rossyian, którzy szli do Sylistryi. Lecz oddział Rossyyski, pod wodzą Hrabiego Kamieńskiego, zdobył miasto szturmem i wyrznął większą

(*) *Tu Rossyyski Głównodowodzący Jenerał Kutuzow pobił na głowę oddział Turecki, który szedł wzmocnić oblężony przez Rossyian Braiłów.*

(2(

część garnizonu, wziął w niewolą samego Seraskiera, który się ieszcze bronił z 2000 ludzi w iednym z domów miasta.

Warna, twierdza nadmorska i ważne miasto handlowe, ma 4000 domów, 26,000 mieszkańców i iedyny na brzegu Tureckim morza Czarnego port, dogodny dla przystani wielkich okrętów woiennych. Miasto otoczone iest mocnym murem, i równie, iak port, obronne starodawnym zamkiem ufortyfikowanym z wysokiemi wieżami. — Warna pierwszy raz poddała się orężowi Rossyyskiemu na końcu przeszłey kampanii.

Jani-Bazar, obwarowane miasteczko, ważne z przyczyny swego położenia, na drodze z Szumli do Warny i Prawodów.

Szumla, wrota Bałkanu, Tureckie Termopile, w czasie dawnieyszych i nowych woien główny ufortyfikowany obóz woysk Tureckich, ma 5000 domów i 30,000 mięszkańców, w odległeści od Stambułu na mil 86. We względzie woiennym Szumla iest ważna, iako środek połączonia dróg: Ruszczuckiey, Sylistryyskiey i Izmaiłowskiey, od rzeki Dunuju, Warneńskiey i wielu innych, z Osman-Bazaru i z inuych części Bulgaryi. Prócz tego, ma bardzo dogodne położenie, gdyż iest otoczona odnogą gór Bałkańskich, w kształcie półkoła i z bardzo krętemi pochyłościami. Całe miasto długie około mili; a szerokie o pół mili otoczone iest rowem i wałem ziemnym czyli szerokim murem ceglanym, po kątach którego znayduią się niewielkie wieżyczki, dla 5 lub 6 strzelców. Wielka rozciągłość miasta i wyżey wspomniane kręte skały nadzwyczaynie utrudniaią wzięcie Szumli szturmem, równie iako i oblężenie iey. Będąc ze wszech stron zasłone przeciw wystrzałom, to miaito zawiera w sobie wszystko, co tylko iest potrzebnem do utrzymania woyska. Wewnątrz fortyfikacyy nawet odbywa się robienie wina i ogrodnictwo. Rzeczka, kilku odnogami płynąca przez miasto, dostarcza obozowi nayważnieyszy artykuł, dobrą słodką wodę.

Razgrad czyli Hezargrad, miasteczko nędznie ufortyfikowane, nad rzeką Ak-Łam, na drodze między Ruszczukiem a Szumlą.

Osman-Bazar, miasto ważne, iako środkowy punkt połączenia, między Tirnową a Szumlą, i broniące drogę, idącą po dolinach obu Kamczyków, a potem przesmykiem przez Bałkan do Karinabatu, gdzie się łączy z kommunikacyią, wiodącą z Szumli do Stambułu.

Tirnowa, starożytna Bulgaryi stolica, niegdyś wielkie i ludne miasto, dzisiay zaś ma tylko 8000 mieszkańców. Bardzo wygodnie iest obronna, ma zamek na wierzchołku wzgórza i 5 bram. Miasto składa się z pięciu części czyli cyrkułów, z których ieden zamieszkany iest przez Turków, a drugi przez Greków, Ormianów i Żydów. Leży na lewym brzegu Jantry, otoczoney tu z obu stron wysokiemi górami. Są na niey dwa mosty. Prócz tego schodzą się tu drogi z Sistowa i Ruszczuka, rozdzielaiąc się w niedalekiey od miasta odległości znowu na dwie: na kuwschodową przez Stararekę i kuzachodową przez Harbowę do Bałkanu. Pierwsza drogi idzie ze Starareki przez Demir-Karpi (żelazne wrota) ciasninę Bałkańską do Jambola, druga z Harbowy przez tameczne wązkie przeyście do Kezanli i Eski-Saary. Jeszcze druga kommunikacyia oddzielaiąca się daley na zachód, prowadzi przez Selwi na drogę Nikopolską, a tą ostatnią do Tatar-Bazardżiku. Zaięcie Tirnowy, podług wyżey przytoczonych kommunikacyy, odsłania operacyią czyli działanie na Bałkan, dla wzmocnienia tak wschodniey operacyi od strony Szumli, iako i zachodniey od strony Sofii, przez Tatar-Bazardżik, na Adryanopol.

B. Rossyyski teatr woyny na południe Bałkanu.

Miast ufortyfikowanych w tey części teatru woiennego, która formuie tròykąt ostrokątny, biorąc ie wznaczeniu właściwem, nie znayduie się, prócz Tatar-Bazardżika, Adryanopola i Stambułu. Zresztą tu, równie, iako i w Bulgaryi, wielkie, ważne co do swego położenia i po części ufortyfikowane mieysca, podaiąc Turkom dogodność w obronie, staią się dla nadchodzącego nieprzyiaciela utrudzaiącemi zawadami. W tym względzie szczególnieyszego są znaczenia punkta połączenia wspomnianey wyżey kommunikacyi, idącey równolegle Bałkanu, z Tatar-Bazardżika do Burgasu: gdyż łączą się tu drogi, prowadzące od Bałkanu, a przeto kierunki także wszystkich oddziałów, działaiących przez to pasmo gór. Dla tey właśnie przyczyny mieysca te są razem punktami strategicznemi, które, wspólnie wzięte, mogą bydź poczytane za pierwszą podstawę po tey stronie Bałkanu, a trzecią i ostatnią w ogólności operacyy czyli działań Rossyyskich. Naybardziey ku zachodowi leżący z tych punktów iest:

Tatar-Bazdzik czyli Tatar-Bazar, miasto warowne na lewym brzegu Maricy, która w tem mieyscu iest spławną, leżące w punkcie połączenia drog z Uskioba, Sofii i Nikopola, ma 2000 domów i 10,000 mieszkańców. Punkt ten, w ręku woyska Tureckiego, dostarcza wielkiey dogodności w bronieniu ciaśnin po drogach wyżey oznaczonych, idących przez Bałkan.

Filippopol, na przestronney żyzney równinie, po obu stronach Maricy, ma 18,000 domów i 80,000 mieszkańców, (podług innych zaś, domów 26,000, a mieszkańców 120,000) po większey części Greków. Dla tey przyczyny rówaie, iak i dla odkrycia położenia mieysca, nie można się spodziewać od tego miasta wielkiego oporu.

Eski-Saara, z 20,000 mieszkańców, i Jambol, oba na lewym brzegu rzeki Tunczy, ważnemi są tylko z przyczyny wyżey oznaczonego położenia. Między Jambolem i Demir-Karpską ciasniną leży otoczone murem miasteczko Selimno (Islemie).

Karabunar w punkcie połączenia się naybardziey na wschòd leżących ciasnin Bałkanu, o 54 mil od Stambułu.

Burgas, miasto nadmorskie i port, które zdobycie ważnem iest dla wzmocnienia działań lądowych czyli operacyy flotnych.

Drogi prowadzące z Filippopola, Eski-Saary i Jambola, łączą się przy:

Adryanopolu, z przyczyny swey ważności pierwszem, a z handlu trzeciem mieście w Turcyi Europeyskiey; ma ono 20,000 domów, 190,000, podług zaś innych 130,000 mieszkańców, w liczbie których znayduie się 30,000 Greków. Leży na bardzo piękney równinie, przerzynaney pagórkami, na lewym brzegu Maricy, do którey w tem mieyscu wpadaią rzeki: Tuncza i Ardu; iest od czasów ieszcze Rzymskich, ufortyfikowane murami i wieżami. Prócz tego znayduie się nad rzeką Tunczą, cytadella ze zbroiownią.

Po Maricy chodzą tylko drobne wiosłowe statki, za pośrednictwem których Adryanopol zostaie w kommunikacyi z miastem nadmorskiem Enosem, leżącem przy ujściu Maricy i stanowiącem iakby port morski Adryanopola. Wody słodkiey dostarcza miastu wodociąg Solimana, idący przez przestronne doliny i opatruiący wodą nie tylko łaźnie, lecz 52 fontanny i 16 wielkich studni. Droga w Adryanopolu idzie w dół prawego brzegu Maricy, zaczynaiąc od Filippopola do Dżezaira, gdzie przez most przechodzi na brzeg lewy. Od Adryanopola do Stambułu nie więcey, iak mil 45.

Kirklissa, główne miasto Sandżakowstwa, otoczona iest murem i ma mocny zamek.

Prowadząca ztąd droga do Stambułu schodzi się z Adryanopolską, pod Luli-Burgasem (o 28 mil od Stambułu), potem idzie na Syliwry, miasto z 6000 mieszkańców, i tam łączy się z drogą idącą z Saloniki. Prócz tego, iest ieszcze na północ tey drogi inna, wązka droga z Adryanopola przez Kirklissę do Wizy, a ztąd przez góry piaszczyste do Stambułu. Droga ta, lubo krótsza, trudnieysza iest atoli, niże pierwsza.

Wiza, rezydencyia Baszy, leży prawie na równy z Adryanopolem i Kirklissą wysokości, oraz z miastem nadmorskiem Midyą; otoczona murem z cytadellą.

Mówić tu o Stambule zdawałoby się rzeczą niepotrzebną: gdyż był wielokrotnie opisywany w Dziennikach Ruskich i zagranicznych.

Z Paryża d. 11 Maja.

Dwór zawdział dziś na 4 dni żałobę po zmarłym Landgrafie Hessen-Homburg.

Wczoray wieczorem Xżę Orleanu z swoim synem, Xciem Chartres, przedsięwziął podróż do Londynu.

Wczoray pod przewodztwem Króla odbyła się w St. Cloud rada Ministrów, a onegday naradzali się Ministrowie u woiennego Ministra.

Mówią, że Izby prawodawcze zaraz po uchwaleniu budżetu do 15 Września odroczone zostaną.

Zaburzenia zaszłe w niektórych mieyscach z powodu drogości chleba, nie pociągnęły za sobą żadnych następności i po pochwyceniu przez władzę hersztów ustały.

U PP. Luterot, Bankiera S. Morin i kompanii i u Xięgarza Serwier otworzoną tu zostały składki dla zniszczonych przez powódź około Gdańska mieszkańców.

Mówią, że Minister spraw duchownych, Biskup Bowesu, odwołał wszystkich z wewnątrz Francyi Missyonarzów, i przełożonym nakazał, aby im nie dozwalali miewać dały missyynych kazań.

Przybyło tu kilkunastu znakomitych wychodniów Portugalskich.

Wczoray przywieziono tu na 10 wozach szkielet wielkiego Wieloryba z Antwerpii, który długi czas był w Niderlandach podziwieniem. Ma 95 stóp długości, a 18 wysokości.

Z Rzymu d. 2 Maja.

Gazeta onegdaysza *Notizie del Giorno* oznaymiła, iż N. Król Jmość Bawarski pożegnawszy się z Oycem S. i przyiąwszy u siebie Kollegium Kardynałów i ciało dyplomatyczne, odiechał ztąd dnia 29 Kwietnia rano do państw swoich. — Panuiący Xżę Reus-Lobenstein po 14dniowem tu bawieniu i odwiedzeniu Oyca S. wyiechał dnia 30 Kwietnia napowrót do Niemiec. — Onegday odiechał ztąd Hr. Guilleminot, Poseł przy Porcie Ottomańskiey do Neapolu, zkąd uda się do Stambułu. — Posłowie Austryiacki, Hr. Lützow, i Niderlandski, Hr. Celles, złożyli Oycu S. wierzytelne swoie listy. — J. Świątobliwość wyznaczył kommissyą stanu, która ułożyć ma środki tyczące się administracyi wewnętrzney, a szczególniey zatrudnić się stanem skarbu. Składa się ona z Kardynała Sekretarza stanu, Kardynała Dziekana, Kardynałów Camerlengo, Racca, de Gregorio i Dandini. — J. Cesarzowicowska M. Wielka Xiężna Rossyyska Helena wyiechać ztąd ma dnia 5 b. m. — Wczoray w wieczór przytrafił się tu wypadek, który kilkunastu ludzi życia pozbawił. Dom bowiem niedaleko zamku S. Anioła ku Watykanowi stoiący, w którym robiono faierwerk, wyleciał na powietrze. Oprócz lu-

dzi, który życie utracili, domy ościenne w oknach i t. d. znaczne poniosły szkody. — Dnia 1go Maja góry Abruzzów, Sabińskie i Latium okryte były śniegiem.

Burza dnia 29 Kwietnia zrządziła w porcie i na przystani Liworneńskiey wielką szkodę. Pięć okrętów w pędzonych zostało na miałczyznę, a 8 zatopionych; prawie iednak z wszystkich ludzi wyratowano.

Z Lizbony d. 29 Kwietnia.

Don Miguel szedł piechotą i z odkrytą głową w processyi o uproszenie Boga o wstrzymanie zbytecznego deszczu. Miewa on częste narady z Królową Matką w Queluz, i nadeszłe z Paryża doniesienia zdaią się rząd zatrważać. Przynaymniey po większyły się uwięzienia i na kazetelnicach słyszeć się daią publiczne zarzuty przeciw Francuzom i ich rządowi.

Gazeta Dworska zawiera rozporządzenie, mocą którego Brygadyer Diocletian Cabreira, który dowodził na Terceirze, iest oddalony, za nieprzyiaciela kraiu ogłoszony, i wszystkim sądom nakazane iest uskutecznienie wydanego względem niego wyroku.

Z Londynu d. 9 Maja.

Wczoray w wieczór Kanclerz skarbowy złożył Izbie niższey budżet na rok bieżący, w którym dochody podane są 51 mill. Fs. a wydatki 48 mill.

Xżę Kumberlandyi odwiedził wczoray Króla w pałacu St. James.

Poseł Austryiacki Xżę Esterhazy i Neapolitański Hr. Ludolf mieli wczoray narady z Hr. Aberdeen w wydziale spraw zagranicznych.

Cobett podał prośbę do Parlamentu o zniesienie dziesięcin, które Irlandscy Katolicy opłacaią Xiężom, którzy żadnych plebanij niemaią.

Podług iedney z rannych Gazet Poseł Brazyliski Vicehrabia Itabajana opuścić ma Anglię.

Panna Smithson przybyła tu z Amsterdamu, a Panna Sonntag występuie dziś z swem śpiewem w Ceruliku Sewilskim. Przybył tu znowu Śpiewak Tyrolski Rainer.

Zaburzenia w miastach fabrycznych ustały.

Z Berlina d. 9 Maja.

Czynione w ciągu tegoroczney wiosny postrzeżenia iay szarańczy wędrowney okazały, iż utrzymały się przez zimę, i dla tego szkodliwy ten owad mógłby i w roku bieżącym zniszczyć zboże na polu w różnych mieyscach. Królewskie Rejencyie w Potsdamie i Merseburgu wezwały więc do dalszego szukania iay szarańczy, zwłaszcza tam, gdzie się ten owad w znacznem mnóstwie znaydował, i wytępienia ich w czasie wiosnowym: młoda bowiem szarańcza wylęga się po większey części w końcu Maja i na początku Czerwca.

Hr. Franciszek Werszowicz, mieszkaiący niedaleko Klaypedy, wezwany przez pisma publiczne, aby obiaśnił okoliczności pochodzenia swego z możney w Czechach rodziny Werszowców, umieścił w Gazecie Rządowey Pruskiey dosyć obszerne pismo, obeymuiące głównieysze dzieie iego rodziny. Pierwszy Werszowiec był podług dokumentów, które posiada, krewnym Lecha i Czecha, i iuż wtenczas roku 644 przybył z Kroacyi do Czech, iako Hrabia.

Z Stambułu d. 25 Kwietnia.
(Z Dostrzegacza Austryiackiego.)

Chociaż od kilku tygodni piękny czas mamy, wszelako dotąd nic nie słychać o rozpoczęciu kroków nieprzyiacielskich w Bałka-

nach i w Bulgaryi. W prawdzie przed 14 dniami Seraskier Hussein Basza pokusił się wyprzeć Rossyjan z Sizepola; a że ci mieli czas umocnić się w przesmyku i mury twierdzy poprawić, przeto musiał Hussein Basza przestać na zdobyciu reduty, którą pomimo ognia okrętów woiennych Rossyyskich miał dobyć. (*)

Ponieważ W. Porta przekonywa się codziennie więcey o potrzebie siły morskiey do dalszych działań woiennych na morzu czarnem i o korzyściach, iakie nieprzyiaciel odnosił dotąd ze swoiey floty woienney, tak w działaniach zaczepnych wzdłuż brzegu, iakoteż w zaopatrzeniu w żywność swoiego woyska, postanowiła zatem przyśpieszyć iak nayprędzey uzbroienie floty stoiącey na kotwicy w zatoce Bujukderskiey. Przedsięwzięto ściśle nabór maytków we wszystkich dzielnicach miasta i wsiach okolicznych, rozkazano zdolne do służby okręty wysłać z arsenału na wzmocnienie floty przy uyściu Bosforu i w dniu 17 t. m. Kapudan Basza wypłynął na właśnie co uzbroionym trzech pokładowym okręcie Selimie o 110działach do Bujukdere, dla obięcia dowództwa nad flotą. Sułtan Mahmed udał się niebawem na pokład tegoż okrętu; a w dniu 24 t. m. z powodu uczty, którą dla niego i Ministeryjum Seraskier Chosrew Basza wyprawił w wieyskiem mieszkaniu w Terapia, powtórnie oglądał flotę. Wszystkie te przygotowania zapowiadaią, iż ta niebawem na morze czarne wypłynie.

Pomiędzy niedawno zaszłemi odmianami urzędników zasługuie szczególniey na uwagę mianowanie byłego W. Wezyra, Mehmeda Selima Baszy, który po złożeniu swoiem z urzędu po upadku Warny, bawił w Gallipoli, na Wielkorządcę Rumelii (Rumeel i Valessi, w mieyscu Reszyd Baszy). Czyli następca iego, Izzet Mehmet Basza, mężny obronca Warny, po oddaleniu swoiem wygnany do Radosto, będzie znowu do urzędu przywróconym, ieszcze iest wątpliwą rzeczą. Trzeci były W. Wezyr, Silihdar Ali Basza, który w roku 1823 zawiadywał pieczęcią Państwa, a od roku zeszłego dowodził w obozie obserwacyinym pod Dardanellami, po krótkiey chorobie zszedł z tego świata; iego mieysce zastąpił Belenli Mustafa Basza, który dotąd dowodził korpusem w Bałkanach pod Hussein Baszą.

Z powodu, że kilka Tureckich okrętów ze zbożem przybyło w ostatnim czasie z morza Czarnego i środków przez rząd przedsięwziętych, a szczególniey przez dozwolenie wolnego handlu żywnością, zmnieyszył się cokolwiek niedostatek chleba; wszelako pośledanieyszy gatunek chleba przy zmnieyszoney wadze iest ieszcze bardzo drogi. — Tymczasem i tą razą zaniechano ieszcze wykonać wydane rozporządzenie, oddalaiące znaczną liczbę Greckich, Ormiańskich i Izraelickich Rajasów; co iest dowodem, że obawa względem zaopatrzenia liczney ludności stolicy nie powiększyła się.

Ponieważ z Adryanopola nadeszła wiadomość o zaszłem tamże trzęsieniu ziemi, które stare mury zwaliło, właśnie w dniu 11 Kwietnia, gdy i tu dało się czuć lekkie wzruszenie ziemi, rozeszły się zatem niebawem smutne pogłoski o strasznych zniszczeniach, które trzęsienia w Salonice, Seres, Kawala i w innych miestach Macedonii zrządziły; lecz z tych wypadków żaden się dotąd nie potwierdził.

(*) *Lecz podług doniesień Rossyyskich Turcy nie opanowali rzeczoney reduty.*

DODATEK
DO Nro 42.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA dnia 27 MAJA 1829 ROKU we SRODĘ.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na O° Reaumira.

Dzień godzina	Barometr z reduk: na O° r.	Therm: czyli stopień ciepła	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
Maja	cali lin:	stopnie	stop:			
god: 7	27 8, 713	† 7. 7	77	Wschodni mocny	Pogoda z chmur:	
12	„ 8, 953	†10 6	65	Połud: Ws. mocny	„ „	
23. 3	„ 8, 796	†12. 5	63	Wschodni mocny	„ „	
9	„ 8, 910	† 8. 0	82	„ słaby	Pogoda	
	27 8, 771	† 7. 2	86	Połud: Za. słaby	Pogoda	
24. 12	„ 7, 852	†12. 8	62	Połnocny średni	Pogoda z chmur:	
3	„ 7, 238	†15. 1	57	„ mocny	„ „	
9	„ 6, 963	† 9. 5	72	„ średni	Pogoda	
7	27 6, 165	†10. 3	77	Północny średni	Chmury	
25. 12	„ 5, 385	†13. 7	62	„ wicher	Pogoda z chmur:	
3	„ 4, 916	†14. 0	61	„ „	Pochmurno	
9	„ 5, 584	† 9. 1	82	„ „	„ „	Deszcz.

J. K. *Steczkowski*, A. O. A.

Z Warszawy d. 21 Maja.

Dnia wczoraysszego rano Nayiaśnieyszy Cesarz i Król, tudzież Nayiaśnieysza Cesarzowa i Królowa raczyli przyymować Damy w Zamku Królewskim.

Odebrano list Paganiniego donoszący, że przybędzie do Warszawy dnia 22 b. m. i życzeniem iest iego dać Koncert nazaiutrz po przybyciu.

— Dnia 22. —

Nayiaśnieyszy Cesarz i Król, tudzież Nayiaśnieysza Cesarzowa i Królowa, oraz JJ. CC. MM. Wielcy Xiążęta znaydowali się dnia wczorayszego na paradzie woyskowey odbytey na Placu Broni, do którey należały wszystkie pułki składaiące garnizon tuteyszey Stolicy.

Dnia wczorayszego w południe, stosownie do ogłoszonego programmatu obrzędu Koronacyynego Nayiaśnieyszego Cesarza i Kró-

la, tudzież Nayiaśnieyszey Cesarzowey i Królowey, dway Mistrzowie Obrzędów w towarzystwie dwóch Heroldów, dwóch Sekretarzy Senatu, tudzież oddziału gwardyi Strzelców konnych, obieżdżało ulice stolicy Królestwa Polskiego, ogłaszaiąc ludowi o nastąpić maiącey na dniu 24 b. m. Koronacyi.

Toż samo będzie miało mieysce dnia dzisieyszego i iutrzeyszego.

Zbliża się dzień wielki dla Polski, Koronacyi Nayiaśnieyszego Mikołaia I. i Nayiaśnieyszey Alexandry. W całey stolicy widać przygotowania do świetnego obrzędu. Starożytny Kościół S. Jana wspaniale będzie przybrany. Buduią galeryią na przeciw Zamku, na którey 2000 Dam ma się znaydować. Artyści muzyczni odbywaią próby z *Te Deum* kompozycyi Kapelmistrza Kurpińskiego, Mszy S. kompozycyi Rektora Elsnera i *Veni Creator* kompozycyi Rektora Soliwy, na tę uroczystość ułożonych. Czynią oraz przysposobienia w mieyscach przeznaczonych na zabawy i uczty dla ludu, a mieszkańcy przysposabiaią się do wspaniałey illuminacyi.

Rada Administracyyna na posiedzeniu swem dnia 28 Kwietnia r. b. mianowała JP. Antoniego Puchałę, Sekretarza w Biórze Prokuratora Jeneralnego przy Sądzie Appellacyynym, Assessorem przy Trybunale Cywilnym pierwszey Instancyi Woiewodztwa Kaliskiego.

Wczoray rano przybył JO. Xiążę Filip Hesen-Homburg, Feldmarszałek Porucznik Austryiacki.

Onegday przybyli do tuteyszey stolicy JWW. Jenerał Adjutant Baron Rosen, Dowódcą Korpusu Litewskiego, Jenerał Dywizyi Waisenhof, Jego Królewiczowska Mość Xiążę Adam Wirtembergski, Jenerałowie Morawski i Mycielski. — Przybyli oraz w tych dniach Pułkownicy i Dowodcy wszystkich pułkow woyska Polskiego; także Rektor Uniwersytetu Wileńskiego Pelikan i Malarz J. C. K. Mości Dave.

— Dnia 23. —

ROZKAZ DZIENNY

Do Woyska Polskiego.

w Kwaterze Główney w Warszawie *dnia 20 Maja 1829 r.*

Za Naywyższym Rozkazem.

Nayiaśnieyszy Cesarz Jmć i Krol, chcąc dać Woysku Swemu Polskiemu nowy dowod szczególney Swey przychylności, postanowić raczył, że Pułk 2gi Strzelców konnych, nosić będzie Imie ukochaney Jego Małżonki Nayiaśnieyszey Cesarzowey i Królowey Alexandry.

Naczelny Wódz
(podpisano) KONSTANTY
W. X. R.

Zgodno z Oryginałem.
p. ob: Szefa Sztabu Głównego,
Jenerał Brygady *Siemiątkowski.*

Viceprezydent
Miasta Stołecznego Warszawy

Podaie do publiczney świadomości, że w dniu iutrzeyszym następuiący porządek w przeiażdżaniu i odieżdżaniu zachowanym będzie.

1. JW. Arcybiskup Prymas i Duchowieństwo z mieszkania iego przeiedzie przez ulice Podwale, Senatorską, Długą, Gołębią, Stare Miasto, Jezuicką przed Zakrystyią Kościoła S. Jana i tam wysiądzie. Poiazdy zawrócą na Kanoniiach i przez ulicę Jezuicką i Stare Miasto udadzą się do domów.

2. Osoby maiące bilety do Kościoła, udadzą się na Stare Miasto, wysiądą przy ulicy Jezuickiey nie wieżdżaiąc na nią i pieszo udadzą się do Kościoła przez wchód od Zakrystyi i przez Kaplicę Pana Jezusa. Poiazdy odeślą do domów.

3. Osoby maiące bilety do Galeryi mnieyszey przy Zamku udadzą się na Stare Miasto, wysiądą z poiazdów przy ulicy Jezuickiey nie wieżdżaiąc na nią, gdzie udadzą się pieszo przez ulicę Jezuicką, Kanoniią, Dziekaniią, Sto-Jańską, do Galeryi. Poiazdy odeślą do domów.

4. Osoby maiące bilety do Galeryi większey udadzą się do niey przez ulicę Senatorską, a wyiadłszy na iey początku, odeślą poiazdy do domów przez ulicę Podwal.

5. Osoby maiące bilety do Galeryi górney w Sali Koronacyyney, wiadą do Zamku przez Krakowskie Przedmieście bramą od Blachy, wysiądą przy schodach, które są przy bramie pod Zegarem i udadzą się do Sali Koronacyyney. Poiazdy próżne odeślą do domów przez bramę wielką, Kanoniie i Stare Miasto.

6. Wszystkie inne osoby maiące bydź obecnemi w Sali Koronacyyney, wiadą do Zamku przez Krakowskie Przedmieście bramą od Blachy, wysiądą w bramie przeciwległey, i zwykłemi schodami udadzą się na pokoie.— Poiazdy przez Stare Miasto odeślą do domu.

7. Do godziny w pół do 9tey wszystkie osoby w Kościele, Galeryiach i Sali Koronacyyney znaydować się maią na mieyscu, gdyż późniey przybywaiące puszczaneby bydź nie mogły.

8. O godzinie 1wszey poiazdy przybędą dla zabrania Państw i uszykuią się iak następuie:

a) Na Starem Mieście frontem do Zamku poiazdy Duchowieństwa; poiazdy te zaieżdżać będą przez ulicę Jezuicką przed drzwi prowadzące do Zakrystyi, a zabrawszy Panów udadzą się do domów przez Zamek i Krakowskie Przedmieście.

b) Również na Starem Mieście poiazdy osób, które wysiadły w Zamku. Poiazdy te zaiadą do Zamku w bramę od Kanonii. Tam zabrawszy Panów, udadzą się do domów przez przez Krakowskie Przedmieście.

c) Na Podwalu poiazdy osób, które miały bilety do Kościoła i do Galeryiów tak większey iak i mnieyszey, a zabrawszy Panów udadzą się do domów przez ulicę Senatorską. Osoby będące w Kościele i w Galeryi mnieyszey, wyidą pieszo aż do końca Galeryi większey, i tam do poiazdów wsiądą.

9. Osoby maiące bydź w oknach zaiadą przed Galeryią większą do okien domów położonych na przeciw Zamku. Zaiadą zaś i wysiądą na Starem Mieście i póydą pieszo, ieżeli okna są przy ulicy Święto-Jańskiey.

10. Wszystkie osoby zechcą dać swym służącym naydokładnieyszą instrukcyią podług ninieyszego urządzenia i przykażą, aby się do niego stósowali.

W Warszawie dnia 23 Maja 1829 r.

Lubowidzki.

Za Sekretarza Jeneralnego:

Wiernicki.

Dnia 21 b. m. wieczorem NN. Państwo odwiedzili Jego Cesarzewiczowską Mość Wielkiego Xięcia Cesarzewicza, Naczelnego Wodza Woysk Polskich, w pałacu zwanym Brylowski, gdzie zabawiwszy blisko półtory godziny, powrócili pieszo aż do Zamku Krakowskiem Przedmieściem wśród niezliczonego tłumu mieszkańców płci oboiey, którzy radosnem przeięci uczuciem, pełni uszanowania i uwielbienia dla dostoynego Monarchy swoiego, odprowadzili Nayiaśnieyszą parę aż do

bram Zamku Królewskiego, gdzie trzykrotnym okrzykiem: Niech żyią! radość swoię i przywiązanie wynurzyli.

Dnia 21 b. m. z Minchen przybył do tuteyszey stolicy, woysk Bawarskich Jenerał-Porucznik Hrabia Papenheim.

Między przybyłemi do Warszawy znayduie się w orszaku Dworskim Radca Stanu Żukowski, znany z dzieł poetycznych Rossyyskich.

Z Madrytu d. 30 Kwietnia.

Król wyznaczył kommissyią do ułożenia kodexu kryminalnego, która składa się z PP. Pelegrini, Compain, Andino i Arta.

W tych dniach odeyść ztąd maią dwie bryki, z obrazami i innemi dziełami kunsztu, pod zasłoną konnych strzelców gwardyi, do Lizbony, które bawiący na Dworze naszym dway Infanci Portugalscy Don Miguelowi w podarunku posełaią.

Podług listów z Gibraltaru pod dniem 25 b. m. Eskadra Austryiacka opuściła po raz trzeci Algesiras, udaiąc się do Tangeru.

Dnia 25 i 26 Maja 1829 r.
Cena Zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr.
— Pszenicy	20	—	19	15	18	—	17	—
— Żyta	10	15	10	—	9	—	8	—
— Jęczmienia	8	15	8	—	7	—	6	—
— Grochu	10	—	8	—	7	15	—	—
— Owsa	6	12	6	—	5	24	—	—
— Jagieł	17	—	16	—	15	—	15	15
— Rzepaku	—	—	—	—	—	—	—	—

LOTERYIA KRAIOWA.

W 348 Ciągnieniu dnia 27go Maja 1829 roku w przytomności Osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

11. 46. 80. 83. 23.

Przyszłe 349 Ciągnienie dnia 8go Czerwca 1829 r. przypada.

DONIESIENIA.

Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu &c.

Uwiadomia Publiczność, że mocą rozporządzenia Senatu z dnia 20 b. m. Nro 2217 w dniu 30 b. m. w godzinach przedpołudniowych w Biórze Wydziału Dochodów Publicznych i Skarbu przez publiczną licytacyią na 3 lata od dnia 1 Czerwca r. b. do końca Maja 1832 r. wydzierżawiony zostanie Browar Rządowy Krakowski nad rzeką Rudawą sytuowany, z wszelkiem do robienia w nim naczyniem Skarbowem, z podworzem i domem szynkownym w tymże podworzu stoiącym, oraz z szynkownią w Zamku Krakowskim z wolnem w nim szynkowaniem trunków i do tego z wolnem wstawianiem piwa do szynkowni pod Góralami zwaney w Rynku Krakowskim sytuwaney. Licytacyia ta zacznie się od summy czynszu rocznego po Złp. 3087 gr. 23, iako o iednę czwartą część od pierwszey przez Senat Rządzący znižoney.

Każdy chcący otrzymać tę dzierżawę, przed zaczęciem licytacyi ma złożyć dziesiątą część zwyż rzeczoney summy na Vadium, to iest Złp. 308 gr. 24.

O dalszych do tey licytacyi warunkach każdego czasu w Wydziale Dochodów Publicznych dowiedzieć się się można.

W Krakowie dnia 23 Maja 1829 r.

Grodzicki.

Gadomski, Sekr: Wydz.

Dnia 29 b. m. i r. o 10tey zrana, a o 2giey z południa w wsi Żarki w Młynie, Gminie Lipowiec, sprzedane będą: trzy krowy, wóz kuty z potrzebnemi do tegoż rekwizytami, skrzynie, beczki, i t. p. sprzęty domowe, maiących chęć kupna, podpisany na termin zaprasza. W Chrzanowie dnia 25 Maja 1829 roku. Tomasz *Jaworski*, Kom. Sąd.

Kareta wygodna Angielska w nowym fasonie na dwie lub cztery osoby do miasta i w podróż bardzo dogodna iest do sprzedania; życzący sobie takową nabyć może powziąść bliższą wiadomość w Redakcyi Gazety Krakowskiey.

Pewna osoba maiąca zamiar iechać w przyszłym Miesiącu do Karlsbadu, życzy sobie wziąść kogo do kompanii na wspólny koszt; ktoby zatem był w chęci raczy się zgłosić od Redakcyi Gazety Krakowskiey.